

Uit de collectie

Willem Frederik Smit of Jan Frederik Steenstra?

Afb.1
Persoonsbewijs W.F.
Smit, buitenzijde.

Flora de Vrijer

Het Zeister Historisch Genootschap (ZHG) ontvangt regelmatig documenten of voorwerpen, die op Zeist betrekking hebben, van donateurs of anderen die bij het opruimen iets tegenkomen waarvan ze denken dat het goed is het te bewaren. Zo komen ze bij ons terecht. Verleden jaar ontvingen we twee persoonsbewijzen. Op de afbeeldingen 1 en 2 zijn de foto's van de betreffende persoon met zijn handtekening, die van de betrokken ambtenaar en het stempel

van de gemeente Zeist of Woudenberg te zien.

De afbeeldingen 3 en 4 laten op deze persoonsbewijzen verschillende namen zien: Willem Frederik Smit en Jan Frederik Steenstra. De datum van afgifte is respectievelijk 8 september 1941 in Zeist en op 22 september 1941 in Woudenberg.

Wat is hier aan de hand? Gaat het echt over twee personen die wel erg op elkaar lijken of is het één persoon met twee verschillende namen? 1941 is nog relatief in het begin van de

Tweede Wereldoorlog (1940-1945) maar vervalsing van persoonsbewijzen wordt al veel gedaan!

Maar om wie gaat het hier echt? In het boek *De straatnamen van Zeist* wordt de Willem F. Smitlaan genoemd met als vermelding: 'Op 20 oktober 1952 genoemd naar Willem Frederik Smit, geboren 28 juni 1920 te Utrecht, ambtenaar staatsbosbeheer, wonende De Wetlaan 60 te Zeist, omgekomen 16 juli 1944 te Bloemendaal (Overveen).' Dit komt dus overeen met afbeelding 3.

Op afbeelding 4 is het persoonsbewijs afgegeven in Woudenberg met de handtekening van Bergsteijn op naam van Jan Frederik Steenstra. Van de persoon J.F. Steenstra is verder niets bekend, wel van Bergsteijn. In Woudenberg is een straatnaam vernoemd naar Nico Bergsteijn, de Nico Bergsteijnweg met als onderschrift: 'verzetsman Nicolaas Hermanus Bergsteijn 1919-1945 (geexecuteerd in 1945 te Almelo)'. En van hem weten we dat hij werkte in Woudenberg als gemeenteambtenaar op de secretarie. Daarnaast was hij ook bij het verzet betrokken. Hij heeft 200 blanco persoonsbewijzen weten te bemachtigen en duikt daarmee onder. Hij hield zich voor de verzetsgroep bezig met het

vervaardigen van valse persoonsbewijzen. De handtekening van Nico Bergsteijn staat dan ook op een vervalst persoonsbewijs bestemd voor Willem F. Smit (mondelijke mededeling van mw. H. Visser-van Lambalgen).

Wat is er verder bekend van Willem F. Smit? In een uitgebreid artikel in de Nieuwsbode van 14 augustus 1953 geeft de hoofdredacteur H.J. Koster een overzicht over twee Zeister verzetsstrijders onder de kop: 'Zeist's beste zonen sneuvelden in de strijd voor de vrijheid'.

De twee 'Zeister zonen' die hierin beschreven worden zijn de vrienden Willem F. Smit en Arnoldus Stramrood. Enkele citaten uit het artikel in de Nieuwsbode: 'Zij gaven het

Afb.2 Persoonsbewijs J.F. Steenstra, buitenzijde.

Afb.3 Persoonsbewijs W.F. Smit, binnenzijde.

Afb.4 Persoonsbewijs J.F. Steenstra, binnenzijde.

Afb.5 De graven van W.F. Smit (r) (tekst: VOOR HET VADERLAND GEVALLEN / =FRITS= / WILLEM FREDERIK SMIT / GEB. 28 JUNI 1920 / GEFUSILLEERD 16 JULI 1944 TE OVERVEEN. / HERBEGRAVEN 15 OCT. 1945. / RUST ZACHT LIEVE WIM) en A. Stramrood (l) (tekst: GEVALLEN VOOR HET VADERLAND / HIER RUST / ONZE LIEVE ZOON EN BROEDER / ARNOLDUS STRAMROOD / GEB. 27 DEC. '18 / GEFUSILL. 16 JULI '44 TE OVERVEEN. / HIJ GAF ZIJN LEVEN VOOR ZIJN VRIENDEN / JOH. 15:13.) op de Gemeentelijke Begraafplaats in Zeist.

FOTO FLORA DE VRIJER

leven voor de goede zaak, nadat zij hadden overwogen naar Engeland over te steken om legaal de vijand te bestrijden'. Dat plan mislukte en intussen waren ze al diep in het verzet betrokken in Nederland. Illegale lectuur verspreiden, verzorgen van adressen voor onderduikers en het verzet helpen aan wapens. 'Dit was het begin van de eerste overval. In hun ongebreidelde moed namen zij niet het gemakkelijkste adres. Een overval werd beraamd op het bureau van de Ortscommandant. Het lukt na zorgvuldige voorbereiding. Wapens en vele papieren vormden de buit. Gesterkt door dit succes werd dit staaltje van moed "lopende-band-werk". Na enige tijd maakten

beiden deel uit van de knokploeg van Johannes Post (een van de belangrijkste verzetsmensen; 1906-1944). In die tijd waren tien overvallen in één week niet ongewoon. Uiteindelijk zijn zij door verraad om het leven gekomen. In de duinen van Bloemendaal zijn zij door een lafhartig nekschot geëxecuteerd. Willem en Arie waren tot op het laatst onafscheidelijke vrienden, naar beiden is een straatnaam in Zeist vernoemd en op de Gemeentelijke begraafplaats zijn ze naast elkaar begraven (afbeelding 5).

